Peter Straub

STÍNOZEM

HORROR

STÍNOZEM

Copyright © 1980 by Peter Straub

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Petr Kotrle, 2020
Cover © Sabina Chalupová, 2020
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2020

ISBN 978-80-7642-760-0 (pdf)

Peter STRAUB

STÍNOZEM

FOBOS

OBSAH

Poznámka: Tom v Zanzibaru 9

PRVNÍ ČÁST: **ŠKOLA** 17

I Sní, ač je vzhůru 19

II Kouzelnické představení 93

DRUHÁ ČÁST: **STÍNOZEM**

I Ptáčci přiletěli domů 157

II Král elfů 175

III Husopaska 245

TŘETÍ ČÁST: **„KDYŽ JSME VŠICHNI ŽILI V LESE...“**

I Uvítání 299

II Let 331

III Dvě zrady 369

IV Stínohra 389

Konec století je na dohled 477

Benjaminu Bitkeru Straubovi

Obě školy, stará i nová, jsou výmyslem autora a neměly by se zaměňovat za žádné existující školy. Podobně jsou i Stínozem, její poloha a obyvatelé čistě smyšlení.

Jsem velkým dlužníkem Hirama Straita a Barryho Price, kteří mi poskytli rady a poznámky týkající se kouzel a kouzelníků, jakož i vděčím Corriemu Crandallovi za to, že mě seznámil s nimi dvěma a s Kouzelným zámkem.

Červená Karkulka byla moje první láska.
Měl jsem pocit, že kdybych se oženil
s Červenou Karkulkou,
poznal bych dokonalé štěstí.

CHARLES DICKENS

Klíčem k pokladu je poklad.

JOHN BARTH

POZNÁMKA

Tom v Zanzibaru

Před víc než dvaceti lety požádal podceňovaného arizonského školáka jménem Tom Flanagan jeden chlapec, aby s ním odjel na vánoční prázdniny do domu jeho strýce. Tomův otec umíral na rakovinu, ale ve škole o tom nikdo nevěděl, a strýc bydlel daleko, tak daleko, že návrat by byl obtížný. Tom odmítl. Na konci školního roku kamarád pozvání zopakoval, a tentokrát Tom Flanagan přijal. Jeho otec byl tou dobou už tři měsíce po smrti. Pak došlo ve škole k tragédii. Tom, který se teprve vymaňoval z hlubokého žalu, cítil neklid, nudu, smutek: byl připravený na nové věci a překvapení. Měl ještě jeden důvod proč přijmout, a i když mohl působit pošetile, byl naléhavý – domníval se, že musí svého kamaráda chránit. Připadalo mu to jako nejdůležitější úkol v životě.

Když jsem se k tomuto příběhu dostal poprvé, Tom Flanagan pracoval v nočním klubu na losangeleském Sunset Stripu a byl pořád stejně nedoceněný. Zanzibar byl mizerný podnik pro ztroskotance showbyznysu. Bylo strašné vidět Toma Flanagana tady, ale prostředí jako by na něj vůbec nepůsobilo. Anebo se v místech, jako byl Zanzibar, vyskytoval tak dlouho a tak často, že už si jejich zanedbanosti ani nevšímal. Tom tam každopádně pracoval jenom dva týdny. Jenom si dával pauzu před dalším přesunem, jako to dělal už od školy – dal si pauzu a pak šel dál, dal si pauzu a zase šel dál.

I v denním světle a v laciném Zanzibaru vypadal Tom prakticky stejně jako posledních sedm nebo osm let, kdy mu světlé, nazrzlé

kudrnaté vlasy začaly dělat kouty. Navzdory tomu, čím se živil, měl v sobě jen málo teatrálnosti či strojenosti. Nikdy nevystupoval pod uměleckým jménem. Na tabuli před Zanzibarem stálo jenom: „Každý večer Tom Flanagan." Plášť používal jen při zahřívací, užvaněné části svého vystoupení a později, když se dostal k pořádné práci, jím zatočil a skoro až nedočkavě ho odhodil – na tom škubnutí rameny se dalo poznat, jak rád se ho zbavuje. Když se zbavil pláště, měl na sobě buď smoking, nebo víceméně to, v čem byl v Zanzibaru, když trpělivě čekal, až si dá s přítelem pivo: sako z harriského tvídu neurčité barvy, kravatu povolenou pod rozepnutý knoflík u krku, košili od Brooks Brothers a šedé kalhoty, vyžehlené natažením ode švu ke švu pod matrací. Vím, že si kapesníky pral v umyvadle a sušil je tak, že je přitiskl na kachličky. Ráno je pak mohl sloupnout jako velké bílé listy, protřepat a jeden si složit do kapsy.

„Ahoj, kamaráde," pozdravil mě. Když vstal, světlo odražené od zrcadla za barem postříbřilo další centimetry holé kůže nad čelem. Všiml jsem si, že pořád vypadá štíhle a svalnatě, přestože mu trvalá únava vyryla vrásky kolem očí malinko hlouběji. Podal mi ruku a já při potřesení ucítil zesílenou kůži jizvy na dlani, která na tak hladké ruce vždycky působila jako drsné překvapení. „Jsem rád, že jsi zavolal," řekl.

„Slyšel jsem, že jsi ve městě. Rád tě zase vidím."

„Jedna věc je na setkání s tebou fajn," prohlásil. „Nikdy se neptáš: ‚Jak jdou triky?'"

Byl nejlepší kouzelník, jakého jsem znal.

„Ve tvém případě se ptát nemusím," odpověděl jsem.

„Snažím se nevyjít ze cviku," prohodil a vytáhl z kapsy balíček karet. „Chtěl bys to zase zkusit?"

„Dej mi ještě jednu šanci," vybídl jsem ho.

Jednou rukou karty zamíchal, potom je oběma rukama rozdělil na tři hromádky a vrátil do balíčku v odlišném pořadí. „Jdeme na to?"

„Jdeme na to," řekl jsem a on přistrčil karty ke mně. Sejmul jsem balíček ve dvou třetinách a otočil kartu, která teď byla nahoře. Byl to křížový kluk.

„Dej ji zpátky." Tom se napil piva. Nepodíval se.

Zasunul jsem kartu na jiné místo balíčku.

„Dobře se dívej." Tom se na mě usmál. „Teď přijde ten starý podfuk." Zaklepal na vršek balíčku tak prudce, až to zadunělo. „Stoupá nahoru. Cítím to." Zaklepal znovu a mrkl na mě. Pak zvedl horní kartu balíčku a otočil ji ke mně. Sám na ni nemrkl ani koutkem oka.

„Nechápu, jak to děláš," přiznal jsem. Kdyby chtěl, mohl mi ji vytáhnout z kapsy, případně ze své kapsy nebo ze zapečetěné krabičky v zamčeném kufříku, ale bylo to působivější, když se to udělalo jednoduše.

„Jestli jsi to nezjistil tenkrát, nezjistíš to už nikdy. Zůstaň u psaní románů."

„Ale do dlaně sis ji schovat nemohl. Vůbec ses jí nedotkl."

„Je to dobrý trik. Ale na jeviště se nehodí – a do klubu taky moc ne. Lidi se nemůžou dostat dost blízko. Platící zákazníci si stejně myslí, že karetní triky jsou nuda." Tom se rozhlédl přes řady prázdných stolů a pak zvedl oči k jevišti, jako by si měřil vzdálenost mezi nimi, a zatímco takto přemítal o zbytečnosti umění, jehož zdokonalení si vyžádalo deset let, já jsem si změřil jinou vzdálenost: mezi současným mužem a chlapcem, kterým býval. Nikdo, kdo ho znal tenkrát, kdy vypadal, že z jeho světle zrzavé hlavy srší jiskry a z celého mladého těla čiší vitalita osobnosti, již v sobě uzavírá, by Tomu Flanaganovi nedokázal předpovědět budoucnost.

Naši učitelé, kteří ještě žili, ho samozřejmě považovali za někoho, kdo nepochopitelně selhal, stejně jako většina spolužáků. Flanagan nebyl naším nejtragičtějším zkrachovancem, toto místo si vyhradil Marcus Reilly, který se zastřelil v autě, když nám všem bylo málo přes třicet. Ale možná že jeho případ byl největší záhadou. Jiní se vydali

špatným směrem a zklamali tak lehce, že ještě bylo slyšet povzdech. Jeden, bankovní úředník jménem Tom Pinfold, zaznamenal efektní pád, když auditoři zjistili, že vkladatelům chybí na účtech statisíce dolarů. Jediný Tom Flanagan jako by se otočil k úspěchu zády záměrně a lhostejně.

Skoro jako by mi dokázal číst myšlenky, Tom se mě zeptal, jestli jsem poslední dobou potkal někoho ze školy. Chvíli jsme mluvili o Hoganovi, Fieldingovi a Shermanovi, dnes přátelích a před dvaceti lety zanícených spolutrpitelích. Potom se mě Tom zeptal, na čem momentálně pracuju.

„Abych řekl pravdu," řekl jsem, „chtěl jsem se pustit do knihy o tom létě, které jste ty a Del strávili spolu."

Tom se opřel a podíval se na mě s naprosto falešným ohromením.

„To na mě nezkoušej," upozornil jsem ho. „Skoro pokaždé, když jsme se za posledních pět nebo šest let potkali, jsi dělal první poslední, abys mě tou historkou dráždil. Vznášel jsi tajemné dotazy, trousil narážky – chtěl jsi, abych o tom napsal."

Věnoval mi krátký, oslnivý úsměv a na okamžik to byl zase ten chlapec sršící energií. „Fajn. Říkal jsem si, že je to něco, co by se ti mohlo hodit."

„A to je všechno?" pustil jsem se do něho. „Jen něco, co by se mi mohlo hodit?"

„Po takové době určitě chápeš, že to víceméně spadá do tvé branže. A já si poslední dobou říkám, že je načase, abych o tom promluvil."

„Rád si to poslechnu."

„Fajn," řekl s navenek spokojeným výrazem. „Přemýšlel jsi o tom, čím začít?"

„Tu knihu? Uvažoval jsem o tom domě. O Stínozemi."

Chvíli o tom přemýšlel. Bradu si pořád podpíral rukou.

„Ne. Nakonec se tam dostaneš tak jako tak. Začni nějakou historkou. Začni králem koček." Ještě chvíli o tom přemýšlel a pak přikývl,

když pochopil, že je to problém ve stavbě, podobně jako jeho vystoupení. Viděl jsem, jak je tuctem způsobů vylepšil, s nadšením umělce je přepracoval, a pokaždé je opravdověji přizpůsobil té poslední iluzi, která mu měla přinést slávu. „Ano. Králem koček. A možná bys měl ve skutečnosti začít ve škole – myslím vyprávění jako takové. Když se tam ohlédneš, měl bys najít pár zajímavých věcí."

„Možná máš pravdu."

„Jestli se *podíváš*, tak ti pomůžu." Znovu se usmál a po dobu trvání toho úsměvu byl pod tím obličejem hloubavého tvrďáka někdo, kdo se podíval, a mně znovu proběhlo hlavou, že bez ohledu na situaci a prostředí, v nichž se nachází, ho za ztroskotance může označit jen někdo, kdo absolutně postrádá fantazii.

„Jako nápad to není špatné," řekl jsem. „Ale co máš pořád s tím králem koček?"

„S tou historkou si starosti dělat nemusíš. Ona se vynoří. Vždycky se vynoří. Hele, asi už bych si měl překontrolovat výbavu."

„Pro místo, jako je tohle, je tě škoda."

„Myslíš? Podle mě se k sobě krásně hodíme. Zanzibar není špatný podnik."

Rozloučili jsme se a já jsem se otočil od baru k nezřetelně světlému obdélníku otevřených dveří. Kolem se přehnalo auto, na slunci houpavě prošla dívka v modrých džínách, a já jsem si uvědomil, s jakou radostí z toho klubu odejdu. Tom řekl, že se k němu hodí, ale nevěřil jsem tomu a připadalo mi to – najednou – jako vězení.

Potom jsem se znovu otočil a uviděl jsem ho, jak sedí v šeru s vyhrnutými rukávy. Vypadal jako vládce té tmavé místnosti. „Budeš tady ještě dva týdny?"

„Deset dní."

„Sám budu ve městě už jenom týden. Sejděme se ještě jednou, než odjedu."

„To by bylo fajn," řekl Tom Flanagan. „Jo, a mimochodem..."

Zvedl jsem hlavu.

„Křížový kluk."

Zasmál jsem se a on mi zasalutoval pivní sklenicí. Na tu kartu se vůbec nepodíval, ani když trik skončil. Všední malé zázraky jako tento ho přikovávaly k jeho životu.

Král koček?

Neměl jsem nejmenší tušení, co je to za „historku," ale jak Tom slíbil, skutečně se o několik týdnů později vynořila v jednom almanachu. Jakmile jsem si ji přečetl, okamžitě jsem pochopil, že Tomovy instinkty byly správné.

Když tady ten příběh napíšu, zasadím ho do kontextu, v němž jej Tom slyšel poprvé.

Historka:

„Představte si ptáka," řekl kouzelník. „Právě teď – jak vyděšeně pleská křídly a vzlétá, samozřejmě zmučený strachem, z tohoto klobouku."

Strhl z vysokého hedvábného klobouku bílý šátek. Holubice v barvě šátku zabušila křídly do krempy klobouku a neohrabaně spadla na stůl – vyděšený, panikou ochromený pták, který se nedokáže vznést a hlasitě tluče křídly do vyleštěného stolu.

„Hezký pták," řekl kouzelník a na oba chlapce se usmál. „A teď si představte kočku."

Znovu přikryl klobouk šátkem, načež se přes okraj protáhla kočka. Vyklouzla z klobouku jako had a přitiskla se ke stolu. Neměla oči pro nic jiného než pro holubici. Kočka se pomalu, jako šelma začala plížit k ptákovi.

Kouzelník, který byl vyparáděný jako zlověstný klaun, s tváří nalíčenou na bílo a červenou parukou na černých copáncích, se na chlapce zazubil, pak se znenadání vymrštil dozadu a přistál na rukách, na kterých měl rukavice. Okamžik tak strnule zůstal, načež jediným dokonalým pohybem dal nohy dolů a trup zvedl. Stál teď na stejném místě jako předtím, a bílý šátek upustil na protáhlé tělo kočky.

Když pak kouzelník strčil po šátek ruku, látka se třepetavě snesla na rovnou desku stolu.

Necelých deset centimetrů stranou holubice dál mávala křídly a vydávala strašlivý, poplašený pleskavý zvuk.

„To bychom měli, není-liž pravda," prohlásil kouzelník. „Kočka a pták. Pták a kočka." Stále se široce usmíval. „Vzhledem k tomu, že naše kamarádka je pořád tak vystrašená, možná bychom měli nechat zmizet i ji." Luskl prsty, škubl šátkem, a pták byl pryč.

„Kočky mi připomínají jeden pravdivý příběh," promluvil kouzelník na fascinované chlapce, jako by celou tu dobu jenom vyprávěl, jako by mu šlo jen o pobavení. „Je to starý příběh, ale nejpravdivější příběhy jsou velice často ty nejstarší. Vyprávěl jej sir Walter Scott Washingtonu Irvingovi a Mnich Lewis básníku Shelleymu – a mně přítel, který byl skutečným očitým svědkem těch událostí.

Poutník, jinými slovy můj přítel, byl na cestě do domu známého – ne mne –, kde měl strávit noc. Šel celý den, a přestože již bylo pozdě a blížila se noc, byl tak unavený, že dopřál nohám odpočinek, když narazil na pobořené opatství. Sedl si, sundal si boty, opřel se o železný plot a začal si masírovat nohy. Zvláštní zvuky ho přiměly, aby se otočil a zadíval se mřížovím plotu na druhou stranu.

Dole pod sebou, na travnaté ploše starého opatství spatřil průvod koček. Byly seřazené do dvou stejně dlouhých zástupů a pochodovaly vpřed velmi pomalu. Pochopitelně nikdy nic takového neviděl, a tak se naklonil dopředu, aby získal lepší výhled. Teprve pak si všiml, že kočky v čele průvodu nesou na hřbetech maličkou rakev a velice pomalu postupují k malému otevřenému hrobu. Když přítel uviděl hrob, vyděšeně se vrátil očima k rakvi, kterou nesly kočky vpředu, a všiml si, že na ní leží koruna. Před jeho zraky začaly přední kočky spouštět rakev do hrobu.

Nato se ho zmocnil takový strach, že tam nedokázal zůstat ani o chvíli déle, vrazil nohy do bot a pospíchal k domu svého přítele. Při večeři musel příteli vypovědět, čeho byl svědkem.

Sotva dojedl, přítelův kocour, který do té chvíle podřimoval před krbem, vyskočil, zavřískl: ‚To znamená, že Králem koček jsem já!' a v mžiku zmizel komínem. To se opravdu stalo, přátelé – ano, stalo se to, má kouzelná ptáčátka."

Skutečný začátek tohoto příběhu tedy nezní: „Před víc než dvaceti lety požádal podceňovaného" atd., nýbrž: *Bylo nebylo...* nebo *Kdysi dávno, když jsme všichni žili v lese...*

PRVNÍ ČÁST
ŠKOLA

Povstaňte a pějte chválu
na školu, jež kopec zdobí

ŠKOLNÍ PÍSEŇ

I

Sní, ač je vzhůru

Poslední den letních prázdnin: sytě modrá bezmračná obloha, suché intenzivní horko; ve vzduchu se smutně vznáší konce a začátky, úmrtí a sliby. Lítost možná patří jen tomu chlapci – chlapci, který leží na břiše v trávě. Prohlíží si pampelišku a přemýšlí, jestli by ji měl utrhnout. Jenže když utrhne tuto, neměl by utrhnout také tu, jež roste o metr dál a její lví hlavička visí a pohupuje se na stonku, který je pro ni příliš tenký? Po pampeliškách jsou pak ruce cítit. Záleží mu v poslední den prázdnin na tom, jestli jsou mu ruce cítit pampeliškami? Zatahá za velkou, houževnatě vypadající pampelišku, kterou má nejblíž; přinejmenším část kořenů povolí a vyjde ze země. Zdá se mu, že slyší, jak si pampeliška povzdechla, když ji opustil život. Zahodí ji stranou a přesune se ke druhé rostlině. S obrovskou hlavičkou a tenkým krkem je až moc zranitelná, a tak ji nechá být. Překulí se a zvedne oči k obloze.

Sbohem, sbohem, řekne si v duchu. Sbohem, svobodo. Přesto se jedna jeho část těší na změnu, že přejde na střední školu a doopravdy zahájí proces dospívání: představuje si, že ho čekají největší změny v životě. Jako všechny děti na prahu změny si chvíli přeje, aby uměl předpovědět budoucnost, nějakým způsobem si to mohl prožít předem – vyzkoušet vodu.

Na nebi zakrouží osamocený pták, tak vysoko, že už dýchá jiný vzduch.

Pak nejspíš usnul: později si bude myslet, že to, co se stalo po zahlédnutí ptáka, musel být sen.

Začne to tím, že vzduch změní barvu – zamlží se, skoro zestříbrní. Že by mrak? Ale na obloze žádné mraky nejsou. Překulí se na břicho a lenivě se zadívá stranou, kde se mu otevírá výhled přes čtyři zahrady. Houpačky za domem Turnbullových jsou tak rezivé, že už nejspíš další rok nevydrží – jejich děti jsou starší než on, ale pan Turnbull je příliš pohodlný, než aby je rozmontoval a sundal. O kousek dál vylézá Cissy Harbingerová z bazénu a vykračuje k lehátku způsobem, z něhož je znát, jak ji dlaždičky pálí do chodidel. Dojde k lehátku a natáhne se, aby se pokusila opálení do odstínu vlašského ořechu ještě víc ztmavit. Dál jsou dvě širší zahrady, jedna s plastovým brodítkem. Collis Falk, zahradník, jejž chlapcovi rodiče právě propustili, jezdí na velké travní sekačce kolem boční stěny bílého domu. Tam žádné pampelišky nejsou: Collis Falk je nemilosrdný kat pampelišek.

O kus dál, dole za domy a zahradami, přichází po Mesa Lane muž. V tomto starém předměstí chodci nejsou tak neobvyklým jevem jako v okázalých nových zástavbách typu Quantum Hills, ale i tak jsou dost vzácní, aby budili zájem.

Chlapec stále neví, že sní.

Chodec na Mesa Lane se zastaví – nejspíš je to zákazník Collise Falka a čeká, až se zahradník otočí zpátky k němu, aby ho mohl pozdravit. Ale ne, zřejmě nečeká na zahradníka: zaklání hlavu a dívá se na chlapce. Nebo ho hledá, pomyslí si chlapec. Muž si založí ruce v bok. Musí být nějakých tři sta metrů daleko: jeho obraz se maličko tetelí v žáru z vozovky. Chlapce nenadále ovládne přesvědčení, že ta postavička se snaží najít jeho... a on nechce být zpozorován. Přitiskne se k zemi. V hrudi mu vyklíčí nečekaný strach.

To je zajímavý sen, bleskne mu hlavou. Proč se ho bojím?

Vzduch ztmavne, víc zestříbří. Muž, který ho možná zpozoroval, a možná ne, jde dál. Na dohled se objeví bafající Collis Falk. Vypadá to, jako by chtěl posekat brodítko. Mezi chlapcem a mužem je teď překážka, takže se může pohnout.

Vážně mám strach, pomyslí si: proč? Celá čtvrť najednou působí nepříjemně, jako by byla nějak poskvrněná, hrozivá. Chlapec sice postavičku na Mesa Lane nevidí, ale neznámý jako by nějak vyzařoval chlad a zlo...

(Jeho tvář je z ledu.)

Ne, není, ale chlapec se nemotorně postaví, rozběhne se, a pak si definitivně uvědomí, že to je sen, protože na konci zahrady spatří budovu, která tam určitě není; ani silné stromy, jež ji obklopují. Dům je vysoký jen asi šest metrů a má doškovou střechu. Po stranách hnědých dvířek jsou dvě malá okna. Tato pohádková stavba vypadá lákavě, nikoli hrozivě – chlapec ví, že má jít do ní. Ochrání ho před tím, co chodí po Mesa Lane.

A on ví, že je to dům čaroděje.

Když projde mezi stromy a otevře dveře, celá jeho čtvrť jako by si povzdechla: rezivé houpačky, brodítko, Cissy Harbingerová, Collis Falk a všechna hnědozelená stébla trávy vyšlou vlnu nesouhlasu a lítosti; a tato opravdová lítost přichází zdola, od muže, který ví, že chlapec je před ním schovaný.

„Tak tady jsi," promluví čaroděj. Starý muž s přemrštěně vrásčitou tváří, z větší části ukrytou za nabobtnalými vousy, na sobě obnošený hábit, se opírá o křeslo a usmívá se na něho. Chlapec ví, že je to nejstarší čaroděj na světě; a pak pozná, že i on se nachází v pohádce, která nikdy nebyla napsána. „Tady jsi v bezpečí," řekne čaroděj.

„Já vím."

„Chci, aby sis to pamatoval. Všude to tak není... když jsi venku."

„Tohle je sen, že?" zeptá se chlapec.

„Všechno je sen," odpoví čaroděj. „Tento tvůj svět – vlajka ve větru, hračka plná významů. Věř tomu, co říkám. Významů. *Ale ty jsi hodný chlapec, přijdeš na to." V ruce se mu objevila fajfka. Potáhne z ní a vyfoukne hustý šedý kouř. „No ovšem. Najdeš, co najít musíš. Dopadne to dobře. Budeš se muset o život samozřejmě poprat, budeš muset prodělat zkoušky – zkoušky, na které se nedá naučit, hi hi – a čeká tě děvče, vlk a všechno další, ale ty nejsi hloupý."*

„Jako v Červené Karkulce? Děvče a vlk?“

„Jako všechny,“ odpoví mlhavě čaroděj. „Jak se daří tvému otci?“

„Dobře, myslím.“

Čaroděj pokýval hlavou a vyfoukl další oblak dýmu. Chlapci připadá velice slabý; věkovitý čaroděj u konce svých sil, tak unavený, že skoro nezvedne dýmku. „Mohl bych ti toho spoustu ukázat,“ řekl čaroděj. „Ale nemá to smysl. Chtěl jsem jen, abys věděl... Asi už jsem to všechno řekl. Tohle je hluboký, přehluboký les. Kéž bych nebyl tak zpropadeně starý.“

Na okamžik to vypadá, jako by usnul. Dýmka mu zůstala viset z úst a ruce se mu v klíně chvějí. Pak se jeho kalné oči otevřou. „Žádné sourozence nemáš, že?“

Chlapec přikývne.

Čaroděj se usměje. „Můžeš odejít, synu. Už je pryč. Vybojuj dobrý boj.“

Chlapec je propuštěn; logika snu ho tlačí ven; čaroděj znovu zavírá oči. Ale chlapec nechce odejít – ještě se nechce probudit. Když se podívá okny ven, vidí les, ne zahradu za domem. Husté pavučiny oplétají několik stromů tmavou šedí.

Čaroděj se zavrtí, otevře oči a pohlédne na zdráhavého chlapce: „Ano, budeš mít zlomené srdce,“ řekne. „Na to čekáš? Budeš je mít zlomené. Jenže když budeš chodit s neotlučeným srdcem, nikdy nic nedokážeš. Tak to prostě chodí, chlapče.“

„Díky,“ řekne a pozpátku dojde ke dveřím.

„Tak to je, a jinak to nejde.“

„Dobře.“

„A dávej si pozor na vlky.“

„Jasně,“ řekne chlapec a vyjde ven. Myslí si, že čaroděj už spí. Když projde stromy, které tam nejsou, spatří na trávě své spící tělo, jak leží na boku kousek od plandavě visící pampelišky.

1

Carsonská škola už z různých důvodů není školou, kterou byla, a jmenuje se jinak. Carsonská škola byla chlapecká, starosvětská, svérázná a občas tak přísná, až z toho člověku svíral útroby mrazivý strach. My, kteří jsme tam chodili, jsme později pochopili, že účelem veškeré té dosti hrůzné disciplíny bylo zamaskovat skutečnost, že Carsonka je nanejvýš škola druhé kategorie. Jedině taková škola mohla zaměstnat jako ředitele Lakera Broomea; a snad jedině škola třetí kategorie ho v té funkci mohla nechat.

Před léty, když byl John Kennedy ještě senátorem z Massachusetts, Steve McQueen hrál v televizi Joshe Randalla, McDonald's prodal jenom dva miliony hamburgerů a do módy poprvé přicházely úzké kravaty, byla Carsonka spartánská, tvídově venkovská a trochu zoufalá a rozpačitá, pokud šlo o její statut; teď je to místo, kam chodí bohatí chlapci a děvčata, když mají problémy ve veřejných školách. Tenkrát činilo školné sedm set padesát dolarů ročně; dnes je to těsně pod čtyři tisíce.

Dokonce se přestěhovala. Když jsem tam chodil s Tomem Flanaganem, Delem Nightingalem a ostatními, škola sídlila hlavně ve věkovité novogotické budově na vršku kopce, k níž bylo přistavěno nové křídlo – ocelové nosníky a velké tabule skla. Stará část školy moderní přístavbu jaksi zmenšila, včlenila do sebe, a celek vypadal studeně a strašidelně.

Tato stará budova a také velká stará tělocvična (sportovní hala) za ní byly postaveny hlavně ze dřeva. Části původní budovy – ředitelna, knihovna, chodby a schodiště – připomínaly Garrickův klub. Naleštěné staré dřevo, dubové knihovny a zábradlí, nádherné kluzké dřevěné podlahy. Tato část školy vždycky lákala rodiče potenciálních žáků, kteří v sobě chovali tajnou anglofilii své třídy. Některé místnosti byly maličké jako šperkovnice, měly vertikálně dělená okna, dřevem obložené stěny a ošklivé radiátory, které skoro netopily. Kdyby Carsonka byla zámek, jak v některých ohledech naznačovala, nejen že by strašidelně působila, ale také by v ní strašilo.

Když se tam jednou za dva nebo tři roky vrátím a jedu kolem nové budovy školy v Quantum Hills, vidím dlouhou novogeorgiánskou fasádu z načervenalých cihel, dlouhé zelené trávníky a v dálce fotbalové hřiště – nic než svěží zeleň a teplé cihly, tolik podobné univerzitnímu kampusu, tolik *zobecnělé*, až to vypadá jako fata morgána. Tato příjemná napodobenina univerzity působí odměřeně, nepřístupně, jako by byla uzavřená do iluze o sobě samé. Když se na ni podívám, vím, že životy jejích studentů jsou méně vypjaté než naše, pohodlnější. Zajímalo by mě, jestli je v té škole pořád hlas, který šeptá: *Jsem tvoje spása, ty mrně: jsem cesta, pravda a světlo!*

Jsem tvoje spása – zvuk zla, toho slabého, závistivého, druhořadého ďábla, který vychvaluje sám sebe.

2

Zápis: 1958

Tmavá chodba, schodiště, které na jednom konci přetíná ostrá linie světla, kolem stěny seřazené stoly se svíčkami, z nichž odkapává vosk na talíře. Praskla pojistka, nebo se přepálil drát, a školník přišel až další den ráno, kdy měl zápis zbytek školy. Dvacet nových prvňáků bezcílně bloumalo dlouhou chodbou, a dokonce i mimořádně opálené tváře vypadaly ve světle svíček bledě a vystrašeně.

„Vítejte ve škole," zažertoval jeden ze čtyř nebo pěti přítomných učitelů. Stáli ve skupince u vstupu do ještě tmavší chodby, která vedla k sekretariátu. „Vždycky to nepůsobí takto nemožně. Někdy je to mnohem horší."

Někteří chlapci se zasmáli – byli noví jen v Horní škole, celý život chodili v Carsonu do základní školy s mansardovou střechou, která stála na ulici o kus níž.

„Zakrátko budeme moci začít," řekl rázně další, starší učitel, a uťal tak tichý smích. Byl vyšší než ostatní a měl úzkou hlavu se sešpuleným

obličejem kajmanky dravé a dominantním dlouhým nosem. Brýle bez obrouček se blýskaly, jak v šeru škubal hlavou sem a tam, aby viděl, kdo se smál. Měl vlnité vlasy, uprostřed rozdělené pěšinkou jako karikatura barmana z devadesátých let devatenáctého století. „Někteří z vás teprve budou muset zjistit, že zábava a hry skončily. Toto už není základní škola. Teď jste na dně hromady, jste nejnižší z nízkých, ale čeká se, že se budete chovat jako muži. Rozumíte?“

Když na to nikdo z chlapců nezareagoval, muž vyloudil z dlouhého nosu pronikavé, řehtavé frknutí. Byl to zřejmě charakteristický zvukový projev jeho hněvu. „*Rozumíte?* Vy nemáte uši, chásko?“

„Ano, pane.“

„To jsi byl ty, Flanagane?“

„Ano, pane.“ Tím, kdo promluvil, byl chlapec šlachovitého vzhledu se zrzavými vlasy učesanými „po princetonsku“, přiléhavě a volně. V mihotavém slabém světle svíček vypadala jeho tvář pozorně a přátelsky.

„Objevíš se na podzim ve fotbalové juniorce?“

„Ano, pane.“

Všech nových chlapců se zmocnila čerstvá nervozita.

„Dobrá. Křídlo?“

„Ano, pane.“

„Dobrá. Jestli o stopu vyrosteš, za dva roky by z tebe mohl být materiál do školního týmu. Dobré křídlo se nám může hodit.“ Učitel zakašlal do dlaně, ohlédl se do tmavé chodby ke kancelářím a ušklíbl se. „Měl bych to vysvětlit. K této neuvěřitelné... *situaci* došlo proto, že školní sekretářka nemůže najít klíč od těchto dveří.“ Klouby na prstech udeřil do dřeva těžkých obloukových dveří. „Tony by je otevřít uměl, kdyby tady byl, ale má se dostavit až zítra. Co se dá dělat. Předpokládám, že to všichni zvládneme i při svíčkách.“ Rozhlédl se po nás, jako kdyby to byla nějaká výzva, a já jsem si všiml, že má při pohledu z boku hlavu úzkou jako deska. Oči měl tak blízko sebe, že se skoro dotýkaly.

„Mimochodem, v juniorském týmu budete všichni," prohlásil. „Vaše třída je malá – dvacet. Jedna z nejmenších na celé škole. Potřebujeme vás na hřišti všechny. Ne všichni z vás tento... *klíčový* rok dokončí, ale musíme se pokusit nějak z vás udělat fotbalisty."

Na některých ostatních učitelích se začínala projevovat netrpělivost, ale on si jich nevšímal. „Vím, že někteří z vás si pod trenérem Ellinghausenem v osmé třídě vedli dobře, ale jsou mezi vámi i noví. *Ty.*" Ukázal na vysokého, obtloustlého chlapce v mé blízkosti. „Jméno."

„Dave Brick."

„Dave Brick *co?"* „Pane."

„Připadáš mi jako centr."

Brick neuhlídal výraz zděšení, ale přikývl.

„Ty." Ukázal na malého chlapce s olivovou pletí a tmavýma, uslzenýma očima.

Chlapec vypískl.

„Jméno."

„Nightingale, pane."

„Budeme tě muset trochu vykrmit, co, Nightingale?"

Nightingale přikývl. Všiml jsem si, jak se mu nohy pod kalhotami chvějí.

„Vyjadřuj se větami, chlapče. *Ano, pane.* To je věta. Přikývnutí není věta."

„Ano, pane."

„Křídelní útočník?"

„Asi ano, pane."

Učitel zafuněl a znovu si nás všechny změřil. Horký, mastný pach vosku ze svíček začínal na chodbě sílit. Najednou učitel natáhl silnou ruku, nenápadně jako had, a popadl Davea Bricka za vlasy, učesané do dvou malých, zakroucených vln, které se setkávaly uprostřed čela. *„Bricku! Nech si ty odporné vlasy ostříhat! Nebo to za tebe udělám já!"*

Brick se lekl a škubl hlavou dozadu. Hrdlo se mu křečovitě stáhlo Napadlo mě, že přemáhá zvracení.

Muž s úzkou tváří strhl ruku zpátky a otřel si ji do plandavých kalhot. „Sekretářka připravuje nějaké papíry, které budete potřebovat, formuláře k vyplnění a podobně, ale jelikož... *zřejmě* máme trochu času, představím vám učitele, kteří tady dnes jsou. Já jsem pan Ridpath. Učím světové dějiny. Jsem také fotbalový trenér. Dva roky nebudu mít žádného z vás ve třídě, ale potkáme se na hřišti. Tak." Udělal krok stranou a otočil se, aby jeho obličej byl ve tmě. Mastné pramínky vlasů nad ušima mu ve světle svíček zářily. „Tito muži představují většinu učitelů, které budete tento rok mít. Pozítří budete mít to potěšení setkat se s panem Thorpem, svým učitelem latiny. Latina je povinný předmět. Jako fotbal. Jako angličtina. Jako matematika. Pan Thorpe je stejně přísný jako já. Je to skvělý učitel. Byl pilotem v první světové válce. Je *čest* chodit na základy latiny k panu Thorpeovi. Toto je pan Weatherbee – bude vás učit matematiku I a zároveň bude vaším třídním učitelem. Můžete za ním chodit se svými problémy. Přišel k nám z Harvardu, takže jim nejspíš nebude naslouchat."

Drobný muž v brýlích s obroučkami z rohoviny a zmačkaným sakem na trvale shrbených ramenou zvedl hlavu a zahrnul nás širokým úsměvem.

„Vedle pana Weatherbeeho je pan Fitz-Hallan. Učí angličtinu. Je z Amherstu." Muž poněkud malátného vzhledu s pohlednou chlapeckou tváří zvedl ruku a nesměle zamával. Byl to on, kdo předtím zažertoval o neschopnosti. Tvářil se natolik znuděně, že by dokázal usnout vestoje.

„Pan Whipple. Americká historie." Byl to kulaťoučký, holohlavý muž s tváří andílka, oblečený do ušpiněného sportovního saka, k němuž měl zavíracím špendlíkem připnutý erb školy. Sepnul ruce a zatřásl jimi před obličejem. „Univerzita New Hampshire."

Pan Ridpath znovu nahlédl to tmavé chodby, tentokrát nalevo, kde se za rovným sklem mihotalo jediné slabé světlo. „Nezkusil byste jí

pomoci?“ Whipple z New Hampshire odcupital do tmy. „Za chviličku ty papíry budeme mít. Dobrá. Můžete se bavit mezi sebou.“

Nikdo z nás to samozřejmě neudělal, dál jsme nervózně postávali v tmavé chodbě, dokud pana Ridpatha nenapadlo, co dalšího by mohl říct. „Kteří dva chlapci mají stipendium? Rád bych viděl ruce nahoře.“

Chip Hogan a já jsme zvedli ruku. Chip už stál s Tomem Flanaganem a ostatními ze základní školy. Všichni se na nás dva zvědavě zadívali. V porovnání s námi vypadali všichni ostatní bohatě, dokonce i Dave Brick.

„Dobrá. Dobrá. Představte se nám.“

Udělali jsme to.

„Ty jsi ten Hogan, který loni běžel pětasedmdesát metrů v souboji osmých tříd proti St. Matthew’s?“

„Jo,“ odpověděl Hogan, ale zdálo se, že panu Ridpathovi to tentokrát nevadí.

„Uvědomujete si vy dva, jakou dostáváte šanci?“

Jednohlasně jsme řekli: „Ano, pane.“

„Všichni vy noví?“

Odpovědělo mu všeobecné souhlasné mumlání.

„Budete totiž muset pracovat. Pracovat jako ještě nikdy v životě. Dáme vám zabrat a budeme od vás čekat, že budete hrát tvrdě jako nikdy v životě. Uděláme z vás muže. Carsonské muže. A to je něco, na co budete moci být hrdí.“ Přezíravě se rozhlédl kolem sebe. „Myslím, že někteří z vás stačit nebudou. Počkejte, až si vás vezme do parády pan Thorpe.“

Z chodby šouravě vyšla mohutná stará žena v hnědém propínacím svetru, následovaná panem Whipplem vybaveným svítilnou. Také měla brýle bez obrouček a v rukou třímala velký svazek papírů naskládaných křížem přes sebe. „Za rozmnožovacím strojem, napadlo by vás to? Francouz si taky nikdy neumývá hrnek. Nemohl je dát na pult jako každý jiný.“ Ještě během proslovu praštila štosem papírů na první stůl. „Pomozte mi je rozdělit – jedna hromádka na každý stůl.“

Hlouček učitelů se rozplynul. Každý z mužů vzal jednu hromádku papírů a odnesl ji k jinému stolu. „Paní Olingerová, školní sekretářka," oznámil hlasem jako z pořadového cvičiště pan Ridpath. Žena přikývla, sebrala panu Whippleovi svou baterku a odkráčela po schodech nahoru za světlem.

„Udělejte zástup," nařídil Ridpath. Nemotorně jsme se seřadili, postupně jsme obešli stoly a z každého si vzali tiskopisy. Neobešlo se to bez mnoha strkanic.

Chlapec za mnou něco zamumlal. „Vy nemáte tužku?" zahřímal pan Ridpath. „Nemáte tužku? Jste první den ve škole, a nemáte *tužku*? Jak že se jmenujete, mladíku?"

„Nightingale, pane."

„Nightingale," zopakoval posměšně Ridpath. „Odkud vůbec jste? Jakou školu jste navštěvoval, než jste přišel sem?"

„Takovouhle," odpověděl holčičím hlasem Nightingale.

„Cože?"

„Andover, pane. Poslední rok jsem byl v Andoveru."

„Já mu půjčím pero, pane," nabídl Tom Flanagan, a pak už jsme stoly obešli bez dalšího řvaní. Na druhém konci chodby jsme zůstali stát a počkali ve tmě, až se dozvíme, co máme dělat dál.

„Zástupem po schodech nahoru, do knihovny," vyzval unaveně Ridpath.

3

Následovali jsme paní Olingerovou vzhůru za světlem, které se jiskřivě linulo přes vertikálně dělené okno zasazené vedle vysokých, silných, popraskaných vstupních dveří. Tady nahoře bylo už světlo tlumené a šedivé, ale na druhé straně chodby se nacházela knihovna, která měla po obou stranách vedle polic s knihami řady velkých oken. Pokud by knihovna nebyla přirozeně tak tmavá, zářila by. Hnědočervené dřevo a hřbety knih bez obálek vpíjely dostupné světlo a v běžné školní dny

lustry jasně svítily, když se knihovna používala. Bez jejich záře byla knihovna zvláštně potemnělá.

Střed přední části místnosti vyplňovaly dvě řady dlouhých rovných stolů, rovněž z hnědočerveného dřeva, a my jsme si papíry odnesli k nim. Naproti před námi byla police s encyklopediemi, slovníky a atlasy, vysoká do pasu, a za ní se v jakési ohrádce, z níž se otevíraly volné průhledy ke všem stolům, nacházel stůl knihovníka s kartotékami. Paní Olingerová pozorně sledovala, jak po jednom vcházíme do knihovny a sedáme si ke stolům. Vedle ní stála hubená žena s bílými vlasy, na kterých měla trvalou, a brýlemi se zlatými obroučkami. Učitelé přišli nakonec a všichni se posadili k jednomu stolu za námi. Okamžitě se mezi sebou začali polohlasně bavit.

„Páni učitelé?" zvýšila hlas paní Olingerová a učitelé se ztišili. Jeden z nich ťukal tužkou do stolu, vždycky třikrát v rychlém sledu, a dělal to po celou dobu, co jsme v knihovně byli.

„Představuji vám paní Tuteovou," řekla paní Olingerová. Hubená žena s perlami nervózně přikývla. Vypadalo to spíš, jako by se jí zachvěla hlava. „Paní Tuteová je naše knihovnice a toto je její panství. Zůstane s vámi, než vyplníte registrační tiskopisy a vstřebáte některé informace z ostatních papírů. Potom vás stručně seznámí s knihovnou. Když budete mít nějaké otázky, zvedněte ruku a některý z učitelů vám pomůže."

O stůl učitelů dál bubnovala tužka.

Když jsem skončil, zvedl jsem hlavu a všiml si, že jeden nebo dva chlapci se z nedostatku jiné zábavy rozhlížejí po tmavé místnosti. Většina ostatních ještě psala. Daveu Brickovi spadly dvě kadeře do čela. Byl zrudlý, zpocený a vypadal zmateně. Když zvedl ruku, pan Fitz-Hallan pomalým krokem zamířil k jeho stolu.

„Je dobrej," pošeptal mi Bob Sherman a společně jsme se dívali, jak se Fitz-Hallan líně naklonil nad Brickův papír. Rukama vraženýma do kapes si přidržoval spodek dobře střiženého saka pod elegantním úhlem. Fitz-Hallan byl módní postava, která jako by měla eleganci zakořeněnou

tak hluboko, až působí samovolně. Sherman ale neměl na mysli jenom to. Fitz-Hallan patřil k mladším učitelům, možná mu ještě nebylo ani třicet, a mladistvě působila dokonce i jeho malátnost: jako by mu současně dodávala odstup a vlídnost a odlišovala ho od ostatních učitelů podobně, jako jsme od nich byli oddělení my. Fitz-Hallan se narovnal, došel ke stolu knihovnice a vrátil se s kuličkovým perem. Brickovi je podal se strohým gestem, které v sobě nějakým způsobem spojovalo účast s pobavením. Dokonalost této malé šarády v sobě tajemně zahrnovala informaci, že Fitz-Hallan na škole kdysi studoval a je jakýmsi živým exponátem, vzorem, k jehož dosažení máme napřít své úsilí. To je první ze tří obrazů, které mi ze školy zůstávají, méně pozoruhodný než ty, které přišly později, ale svým způsobem také nezadržitelně vedl ke všemu, co se stalo. Zpětně vidím, že i tady byla zrada, jemně naznačená učitelovým elegantním ošacením a vystupováním, jeho pobavenou účastí: tím, jak levné kuličkové pero přistrčil upocenému, k nezdaru předurčenému Daveu Brickovi. Byli jsme tak nezkušení, že jsme se nechali svést laskavostí.

Půl tuctu dalších papírů před chlapci obsahovalo nacyklostylované informace. Slova školní hymny (*Vstaňte a pějte chválu/ o škole na kopci*), bojové písně (*Zelená a zlatá, zlatá a zelená!*) a heslo školy: *Alis volat propriis.* Ohleduplně následoval překlad: *Nesou ho vlastní křídla.* Tím, o kom byla řeč, mohl být B. Thurman Banter, který v roce 1901 založil první vtělení školy; pod současným jménem začala Carsonka vystupovat v roce 1914, kdy byl ředitelem Thomas A. Rowan. „Narozením Angličan, původem Ir," stálo na papíru. Následoval seznam všech ředitelů od Rowana až do současnosti, končící Lakerem Broomem; seznam současného pedagogického sboru čítající nějakých třicet jmen, z nichž poslední, Alexander Weatherbee, bylo dopsáno perem; počet knih v knihovně: dvacet tisíc; žáků v Horní škole: sto dvanáct; fotbalových a baseballových hřišť: dvě. Na dalším papíru byli uvedeni všichni chlapci posledního ročníku s hvězdičkami u jmen prefektů.

Nenadálý rozruch v zadní části knihovny mne přiměl, abych se otočil. Za jedním stolem stál pan Ridpath a křičel: „Co? Co?“ Úzký obličej mu zrudl. Levou rukou držel Nightingalea za límec, pravou šmátral pod stolem a snažil se zmocnit něčeho, co se Nightingale v panice snažil předat spolužákovi u stolu Tomu Flanaganovi. Oba chlapci vypadali vyděšeně, Flanagan o něco méně než Nightingale. Z otázky pana Ridpatha zůstalo několik zvířecích zavrčení. Když se mu podařilo pravou rukou tu hroznou věc zachytit, vytáhl ji, zvedl a pronikavě si odfrkl. Byl to balíček hracích karet značky Bicycle. „Karty? Karty?“ Krabička byla na konci ještě otevřená, z čehož se dalo usuzovat, že karty se do ní vrátily teprve před okamžikem. Tři další učitelé usazení za panem Ridpathem vypadali stejně polekaně jako chlapci, kteří se mezitím všichni otočili. Pan Ridpath znovu vyfoukl vzduch nosem. Obličej měl stále velice brunátný. „Kdo to sem přinesl? Čí to je? Mluvte!“

„Moje,“ dostal ze sebe Nightingale. V Ridpathově sevření vypadal jako topící se myš.

„Tedy...“ učitel škubl chlapcovým límcem prudčeji a s rozzlobeným, nevěřícným výrazem se rozhlédl po místnosti. „Já to nechápu. Vy. Flanagane. Vysvětlete to.“

„Chtěl mi ukázat nový karetní trik, pane.“

„Tak. Nový. Karetní. Trik.“ Sevřel límec myši ještě pevněji a zakroutil jím tak, že se Nightingaleovi kravata posunula nahoru k uchu. „Nový *karetní* trik.“ Nato pustil jak karty, tak chlapce. Když balíček dopadl na stůl, hned jej připlácl rukou. „Zlikviduji je. Paní Olingerová?“

Sekretářka prošla mezi stoly, Ridpath ruku zvedl, a ona se vrátila na své místo. Kovový odpadkový koš zazvonil. Ani se na balíček nepodívala.

„Vy vtipálci,“ řekl pan Ridpath. „V první den. Tentokrát vám to projde.“ Opíral se o stůl a jednoho po druhém probodával pohledem. „Ale víckrát ne. To bylo naposledy, co jsme v některé místnosti této školy

viděli karty. Slyšíte mě?“ Nightingale a Flanagan přikývli. „Vtipálci. Doporučuji vám přestat marnit čas a začít se učit to, co je na těch papírech. Budete to potřebovat znát, nebo budete dělat karetní triky, v pořádku.“ Neodpustil si poslední hrozbu. „Tvoje kariéra na střední škole začíná nevalně, Flanagane.“ Vrátil se k učitelskému stou a vmáčkl si bříška dlaní do očních důlků.

„Pošlete registrační formuláře na konec své řady, chlapci,“ řekl pan Fitz-Hallan. Všiml jsem si, že Nightingaleova drobná tvář, normálně olivová, je popelavě šedá úlekem.

O několik minut později už jsme se kradli tmavou chodbou k malému dřevěnému schodišti, abychom poprvé spatřili Lakera Broomea.

Ředitelna se nacházela ve spodní části původního zámečku, v srdci staré budovy. Paní Olingerová šla napřed a na temném schodišti si svítila na cestu svou velkou baterkou. Něco si pro sebe mumlala. Ostatní učitelé ji následovali. Za nimi šel pan Whipple a svítil chlapcům mihotavou svíčkou. Whippleova svíčka nakrátko pohasla ve světle vycházejícím z okénka ve dveřích na malé čtvercové podestě. Denní světlo vydrželo až do míst, kde se schodiště znovu ohnulo v pravém úhlu. Potom jsme doprovodili Whippleovu pohupující se svíčku dolů do předsíně.

Spíš než předsíň to byl jen závěr černé chodby, v níž sídlily školní kanceláře, ze kterých se předtím vynořila paní Olingerová. Na konci dřevěný oblouk vytvářel iluzi, že jsme v místnosti. Podlahu pokrýval orientální koberec. Na starožitném stole stála knihovní lampička a perská miska. Proti oblouku byly obrovské dřevěné dveře vyztužené dlouhou železnou pásovinou. Vypadaly jako vstup do nějakého středověkého kostela.

Mlčky jsme stáli v mihotavém světle svíčky. Pan Fitz-Hallan na velké dveře jednou zaklepal. „Sbohem, chlapci,“ řekla paní Olingerová a s typickou podrážděnou naléhavostí zamířila chodbou pryč. Na cestu si svítila baterkou. Fitz-Hallan otevřel dveře a my jsme se vecpali do kanceláře pana Broomea.

Nenadálý jas a vůně vosku: na každém rovném povrchu stály přinejmenším dvě svíčky. Pocit, že jsme v kostele, byl tady ještě mnohem intenzivnější. Ředitel seděl za psacím stolem, byl bez kabátu a ruce měl založené za hlavou. Jeho lokty vypadaly jako špičatá trojúhelníková křídla. Usmíval se. „Pojďte blíž, chlapci," řekl. „Ať si vás můžu pořádně prohlédnout."

Když jsme se před stolem postavili do dvou nerovných řad, dal ruce dolů a vstal. „Ať uděláte cokoli, hlavně neshoďte svíčku. Jsou hezké, ale nebezpečné." Zasmál se. Byl to postavou malý, hubený muž s šedivými vlasy ostříhanými na ježka. Vrásky vedle úst se mu zařezávaly hluboko do masa. „I když se neučí, ředitel musí otročit u svého stolu. To znamená, že mě téměř vždy najdete tady. Jmenuji se Broome. Neostýchejte se. Jestli máte problém, který se mnou chcete probrat, domluvte si schůzku u paní Olingerové." Couvl a opřel se o polici na knihy z tmavého dřeva, s rukama zkříženýma na prsou. Na očích měl brýle s obroučkami z rohoviny, které měly barvu zrzavé kočky. Jeho košile byla pečlivě nažehlená. Teď chápu, že byl dokonalý – byl tím posledním detailem ze všech stran obložené, orientálním kobercem potažené, knihami vyplněné kanceláře, detailem, v němž se spojoval její jemný, promyšlený, staromódní vkus.

„Jistě," navázal, „pravděpodobnější je, že vaše návštěvy zde budou sloužit méně příjemné funkci."

Jeho ústa sebou zacukala.

„Ale to by se mělo týkat jen malé části z vás. Naši chlapci jsou zpravidla hodně vytížení a nemají čas vyhledávat problémy. Stručné varování. Ti, kteří je vyhledávají, tady nevydrží dlouho. Jestli chcete užívat výhod studia na této škole, pracujte usilovně, poslouchejte, buďte uctiví a hrajte tvrdě. Domnívám se, že s ohledem na tyto výhody nežádám mnoho." Opět ta napjatá, odměřená replika úsměvu. „Pouze to, co od vás máme právo, neřkuli povinnost žádat. Mým cílem, cílem této školy je zanechat

na vás svou stopu. Bez ohledu na to, kam vás pozdější život zavede, lidé budou moci říct: ‚Absolvent Carsonky.' Tak."

Podíval se přes naše hlavy na učitele. Většina z nás také otočila hlavu, aby se ohlédla. Pan Whipple se probíral formuláři, které jsme vyplnili. Pan Ridpath zaujímal postoj na způsob vojenského pohovu, s nohama rozkročenýma a rukama za zády. Zbylí dva hleděli na podlahu, jako by si od ředitele udržovali soukromý odstup.

„Máte je, pane Whipple? Tak mi je sem přineste, prosím."

Whipple rychle prošel kolem nás ke stolu a položil hromádku tiskopisů přímo před ředitelovo kožené křeslo. „Ti dva nahoře, pane," zamumlal a zmizel zpátky na svoje místo.

„Tak? Ano, jistě." Narovnal se. Obroučky brýlí mu nakrátko zazářily rudě, když prošel před řadou svíček. Pak zvedl horní dva formuláře. „Pánové Nightingale a Sherman tu ještě chvíli zůstanou. Vy ostatní se můžete vrátit do knihovny a vyzvednout si učebnice a kartičky s rozvrhem. Odveďte je, pane Ridpathe."

O čtvrt hodiny později se Nightingale a Sherman objevili ve dveřích knihovny a bezděky přistoupili ke stolům, které teď byly zaplněné knihami. Sherman byl na lícních kostech úplně rudý.

„Tak co?" pošeptal jsem mu. „Co chtěl?"

Sherman se pokusil o úsměv. „Vždyť je to zcepenělej starej vůl."

Před skříňkami v přední chodbě prvního patra moderní přístavby jsme si porovnali kartičky s rozvrhem. Vnitřní stěny tam tvořily vysoké tabule skla, jimiž bylo vidět na štěrkem vysypané nádvoří s jedinou lípou.

O několik týdnů později jsem se od Toma Flanagana dozvěděl, proč si pan Broome nechal Boba Shermana a Dela Nightingalea v kanceláři. Nightingale ve formulářích nevyplnil jména rodičů. Neudělal to proto, že jeho rodiče byli mrtví. Žil s rodinou svého kmotra, který se právě

přestěhoval z Bostonu do domu na Sunset Lane, čtyři nebo pět dlouhých bloků od školy. Sherman byl oblečen příliš neformálně.

4

New York, srpen 1969: Bob Sherman

„Proč jsem tady?“ zeptal se Sherman. „Můžeš mi na to odpovědět? Co sakra dělám tady, když bych měl být na ostrově, popíjet pivo a dívat se na oceán?“

Byli jsme v jeho kanceláři a on mluvil nahlas, aby překřičel rockovou hudbu ze stereosoustavy. Kancelář tvořilo několik místností v budově bývalého německého velvyslanectví a všechny místnosti měly tři a půl metru vysoké stropy zdobené sádrovými štukami. Před jeho dlouhým stolem a kolem stěn stála pohodlná kožená křesla. Velký zelený ledviník vedle reproduktorů Bose vypadal, jako by právě dostal vitamínovou tabletku. Desky se povalovaly jen tak na podlaze a zplošťovaly vysoký vlas koberce.

„Ty obvykle máš odpověď. Tak mi řekni, proč jsem pořád v téhle prdeli? Ty jsi tady proto, že jsem tady já, ale proč jsem tady já? Je to jen další z těch věčných otázek. Nechceš dát tu desku pryč? Mám jí už plné zuby.“

Za dobu, co jsem u něho byl, mu pošesté zazvonil telefon. „Panebože,“ řekl a zvedl sluchátko. „Jo,“ odpověděl někomu a ukázal mi, abych položil na gramofon novou desku.

Vypnul jsem a uvolněně jsem si sedl do křesla. Sherman žvanil. Byl velice obratný žvanil. Měl titul z práv. Kromě toho měl žaludeční vřed, nervy neurotické kočky a nejspíš nejvyšší příjem z celé naší třídy. Touto dobou se oblékal vždy velmi strojeně a dnes měl na sobě světle hnědou safari bundu, ray-banky s nádechem do žluta a měkké žluté holínky po kolena. Chytil si telefon pod bradou, ruce zkřížil na prsou, opřel se o okno a věnoval mi kyselý úsměv.

„Něco ti řeknu,“ prohlásil, když zavěsil. „Fielding by si měl blahopřát, že se nikdy nerozhodl jít do hudebního byznysu. A to byl talentovanější

než většina těch idiotů, o které se staráme. Ještě pořád se snaží o doktorát?“ Přikývl jsem. „Bude to znít komicky, ale když ses tak opíral o okno, připomínal jsi mi Lejka Švejka.“

„Tak teď bych *vážně* chtěl být na ostrově. Lejk Švejk.“ Nahlas se rozesmál. „Laker Broome. Asi bych na sobě měl zapracovat. Jak tě to vůbec napadlo?“

„Jen když jsem viděl, jak tam stojíš.“

Sedl si a položil holínky na dlouhý stůl. „Ten chlap by měl sedět v lapáku. Už tam (dávno) není, že ne?“

„Už před léty odešel do důchodu – nuceně. Já bych pod ním nepracoval.“ Sám jsem ze školy právě odešel, po třech letech výuky angličtiny. „Ještě jsem se tě na to nikdy nezeptal, anebo jestli ano, tak jsem odpověď zapomněl. Co ti Lejk Švejk ten první den řekl? Když si tě nechal s Nightingalem v ředitelně?“

„V den nástupu do školy?“ Zazubil se na mě. „Řekl jsem ti to, ale tys to zapomněl, vole. S oblibou tu historku dávám k dobru na večírcích. Připomeň mi to v sobotu po večeři, jestli se ještě zastavíš.“

A pak jsem si opravdu vzpomněl – byli jsme jednoho teplého dne na konci podzimu v „doupěti“ jeho otce a z vysokých sklenic, které měly po stranách reliéfní nápis *Paříme!*, jsme pili ledový čaj. „Přišel jsem jenom proto, abych si to poslechl,“ řekl jsem. Zastavil jsem se v New Yorku cestou do Evropy a Sherman s Fieldingem byli jediní lidé, které jsem tam měl zájem navštívit. Sherman byl navíc dobrý kuchař, jehož večeře se vyznačovaly chaotickou hýřivostí starého mládence.

„Fajn, fajn.“ Byl už trochu odtažitý a já získal dojem, že je myšlenkami znovu u pocitů křivdy, které mu působí jeho dvacetiletí géniové. „Onehdy jsem na ulici zahlédl Toma Flanagana,“ prohlásil. „Vypadal vážně divně. Jako by mu bylo čtyřicet. Ten kluk se pomátl. To, co dělá, nedává smysl. Předělává nějakou oblékárnu v Brooklynu, jmenuje se to Salonek u červeného klobouku. Magie se vrátí, až Glenn Miller vyleze z Lamanše. Až Miss Ameriky bude mít...“

„Zkažené zuby?“

„Mastektomii,“ řekl Sherman.

V sobotu večer došlo v konverzaci po večeři k maximálnímu ztišení, jaké kdy Sherman před přestěhováním do Los Angeles připustil. Slavný folkový zpěvák, který seděl nalevo ode mě, si z vousů otřel jídlo a popsal lukrativní milionovou smlouvu, kterou právě uzavřeli jiní dva slavní folkoví zpěváci; žena, která patřila k Bobovi, blondýna s vizáží tradičních vyšších vrstev, jaké ho odjakživa přitahovaly, otevřela láhev koňaku. Sherman se opíral o loket a vybíral ze zbytků salátu kousky slaniny.

„Přítel z druhé strany stolu by si chtěl poslechnout historku,“ prohlásil.

„To je skvělé,“ řekl folkový zpěvák.

„Chce, abych mu připomněl slavného Lejka Žvejka a to, jak mě na své škole přivítal. První den jsme měli vyplnit registrační formuláře a já jsem u dotazu na oblíbený předmět uvedl: ‚Finance.‘“ Dívka a zpěvák se rozesmáli: Sherman byl odjakživa dobrý vypravěč. „Lejk Žvejk dělal ředitele, a když mu tlustej hajzlík jménem Whipple, jinak učitel dějepisu, můj formulář ukázal, nechal si mě po proslovu, kterým nás na škole uvítal, v ředitelně. Dalšího kluka, který tam se mnou zůstal, poslal ven na chodbu. Málem jsem si nadělal do kalhot. Lejk Žvejk vypadal jako podnikatel s diplomem z Ivy League. Nebo nájemný vrah z vyšší společnosti. Seděl za stolem a jenom se na mě usmíval. Byl to úsměv toho typu, jakým byste někoho zahrnuli těsně předtím, než mu uříznete koule.

‚Tak,‘ začal. ‚Vidím, že jste komediant, Shermane. Obávám se, že to by nešlo. Ne, to by určitě nešlo. Ale dám vám šanci. Rozesmějte mě. Řekněte něco legračního.‘ Spojil si ruce za hlavou. Měl jsem v hlavě úplně vymeteno. ‚Vy jste ale žalostný chlapeček, pane Shermane,‘ řekl. ‚Jak zní heslo této školy? Neumíte odpovědět? *Alis volat propriis*. Nesou ho vlastní křídla. Předpokládám, že čas od času se i dotkne země. Ale

letí, ten typ chlapce, jakého tu chceme. Nevyhledává lacinou zábavu ani lotrovská povyražení. Jelikož jste moc velký zbabělec na to, abyste promluvil, řeknu něco já vám. Je to příběh o chlapci. Pozorně poslouchejte.

Kdysi dávno jistý chlapec, kterému bylo, počkejte, čtrnáct let, opustil teplý, útulný domeček a vydal se do širého světa. Myslel si o sobě, že je zábavný, ale ve skutečnosti byl hlupák a zbabělec a bylo jasné, že dřív nebo později špatně skončí. Šel městem a trousil poznámky, kterým se lidé smáli. Myslel si, že jeho poznámky jsou legrační, ale ti lidé se ve skutečnosti smáli jeho opovážlivosti.

Náhoda tomu chtěla, že městem projížděl král té země a chlapec si jeho zlatého kočáru všiml. Byla to nádherná práce, kterou zhotovili královi nejlepší řemeslníci. Kočár byl ze zlata a táhlo ho šest skvostných černých koní. Když kočár chlapce míjel, otočil se k dobrému občanovi, jenž stál vedle něho, a prohodil: ‚Kdo je ten starý blázen v tom nóbl kočáře? Určitě váží jako těch šest koní. Vsadím se, že zbohatl okrádáním lidí, jako jsme ty a já, bratře.' Zajímal se totiž o *finance*. Čekal, že soused se zasměje, ale soused se zděsil – všichni obyvatelé té země svého krále milovali a báli se ho.

Král chlapcovu poznámku zaslechl. Zastavil kočár a okamžitě přikázal jednomu ze svých mužů, aby sesedl a chlapce silou dopravil zpátky do jeho paláce. Muži sesedli, popadli chlapce za ruku a odtáhli ho ulicemi až do paláce, nedbajíce jeho křiku.

Sluha smýkal chlapce chodbami paláce, až se dostali do trůnního sálu. Král seděl na trůnu a zlostně si chlapce prohlížel, když ho sluha táhl blíž. Dva divocí psi s řetězy na obojcích na chlapce štěkali a vrčeli, ale dál drželi stráž vedle trůnu. Chlapec hrůzou málem omdlel. Všiml si, že psi nejsou jenom divocí, ale vyhladovělí tak, že z toho musejí šílet.

„Tak, malý komediante," řekl král. ‚Buď mě rozesměješ, nebo zemřeš.' Chlapec byl s rozumem v koncích. Dokázal se jenom třást. „Dám ti ještě jednu šanci," řekl král. ‚Rozesměj mě.' Chlapec ani tentokrát

nedokázal promluvit. ‚Běž, Lebkoune,‘ vyštěkl král. Pes napravo vystartoval k chlapci. Než se chlapec nadál, držel jeho pravou ruku v zubech. Král chlapce vyzval, aby *teď* předvedl nějaký žert. Chlapec zbělal. ‚Běž, Duchu,‘ řekl král. Pes nalevo vyrazil vpřed a chytl do zubů chlapcovu levou ruku.

‚Vidíš, kam tě přivedly tvoje urážlivé poznámky?‘ zeptal se král. ‚Dejte se do jídla, moji psi.‘“

Sherman zavrtěl hlavou. „Dejte se do jídla, moji psi,“ zopakoval. „Málem jsem se svalil na podlahu a hodil šavli. Lejk Žvejk si mě jenom prohlížel. ‚Zmiz odsud,‘ řekl. ‚Už nikdy tě tady nechci vidět kvůli podobně pitomému důvodu.‘ Nějak jsem se odpotácel ke dveřím. Potom jsem za sebou uslyšel zavrčení. Ohlédl jsem se a uviděl, jak se ta velká dobrmanská potvora vedle jeho židle zvedá. ‚Zmiz!‘ rozkřikl se na mě Lejk Žvejk. Vyběhl jsem z té kanceláře, jako bych měl v patách démony.“

„To mě poser,“ utrousil folkový zpěvák. Shermanova přítelkyně na něho hleděla s čistým výrazem a čekala na pointu. Poznal jsem, že tu historku, kterou jsem si teď dokonale vybavil, vyprávěl už mnohokrát.

Sherman mě zahrnul širokým úsměvem. „Vidím, že se ti to všechno vybavilo. Když už jsem byl skoro u dveří, ten sadista za stolem řekl: ‚*Alis volat propriis*, pane Shermane.‘ Všiml jsem si cedule, kterou měl na stěně u dveří, kde ji člověk zahlédl pokaždé, když z jeho kanceláře odcházel. Stálo na ní: ‚Nečekej, až budeš velký muž. Buď velký chlapec.‘“

„Buď zkurvenej zmrd,“ prohlásil zpěvák. Pak zvedl oči, protože Sherman a já jsme se smáli. Blondýna z vyšších vrstev se smála taky: Sherman vždycky uměl ženy rozesmát. Už dávno jsem věděl, že tato schopnost má velký podíl na jeho nepochybných sexuálních úspěších.

5

Tom Flanagan a Del Nightingale si stejně jako my vzali z lepenkové krabice za dveřmi knihovny prvňácké čepice. Na konci zápisového dne se spolu na chvíli zastavili u vchodu do školy a vyzkoušeli si je. „Podle

mě je dělají v univerzální velikosti, která nepadne nikomu," řekl Tom. Oba chlapci měli čepice o čtvrtinu větší, než měly být, takže jim na hlavách plavaly. „To nic, zítra si je můžeme vyměnit," pokračoval Tom. „V té krabici jich zůstala ještě spousta. Mimochodem, víš, jak se nosí? Ten zobáček má být dva prsty nad kobylkou nosu." Pomocí ukazováčku a prostředníčku pravé ruky to předvedl a čepici si upravil. Nightingale ho napodobil a posunul okraj čepice dolů, aby byl ve výšce horního prstu.

„Stejně je to jenom na první semestr," prohlásil Tom. Ale tenkrát, na začátku, je potají hřálo, že ty absurdní čepičky mají: Toma proto, že to znamenalo, že je na Horní škole – na prahu dospělosti. Jestli Tom pohlížel na Horní školu jako na svět tvorů, kteří jsou skoro muži – čtvrťáci se opravdovým dospělým znepokojivě podobali –, Del v ní viděl něco obyčejnějšího a komplexnějšího. Aniž si to sám pořádně uvědomoval, viděl v ní místo, které by se mu mohlo stát domovem. Přinejmenším Tom tam doma byl.

V tu chvíli toužil Del ze všeho na světě nejvíc po tom, aby se s ním Tom Flanagan skamarádil.

Pochopitelně připisuji čtrnáctiletému Delu Nightingaleovi emoce, kterými si u něho nemůžu být vůbec jistý. Ale určitě byl ty první týdny na Carsonce hodně osamělý; Tom se přede mnou později vyjádřil, že: „Ještě jsem nepotkal nikoho, kdo by potřeboval kamaráda tolik jako Del Nightingale. Ve své nevinnosti jsem vůbec netušil, že by někdo *mohl* kamaráda potřebovat tak moc. A víš, jak to ve škole chodí: když něco hrozně moc chceš, ať už bezpečí nebo náklonnost, tak to nedostaneš. Nechápal jsem, proč by to mělo platit vždycky." To prohlášení ukazuje, že Tom byl citlivější, než se mohlo od pohledu zdát. Se svými zrzavými vlasy, malou, šlachovitou sportovní postavou, trochu ošoupaným a pomačkaným kvalitním oblečením vypadal ze všeho nejvíc na to, že by chtěl v ruce držet baseballovou pálku. Ale další věc, kterou člověk při

pohledu na Toma Flanagana nacházel, nebo si to aspoň myslel, byla pevnost: člověk si při pohledu na něj myslel, že není schopen přetvářky, protože ji prostě nebude nikdy potřebovat.

Myslím, že Del Nightingale se podíval, jak si shrnul školní čepici do výšky dvou prstů položených na nos, a na místě ho adoptoval.

„Ten trik, který jsi mi ukázal, v knížce nemám," řekl Tom. „Někdy bych se rád podíval, jak funguje."

„Přivezl jsem si spoustu knih o kartách," odvětil Del. Neměl odvahu prozradit víc.

„Tak se na ně pojďme podívat. Můžu od tebe zavolat mámě. Měla mě po zápisu vyzvednout, ale nevěděli jsme, kdy to skončí. Jak se dostaneš k vám? Máš odvoz?"

„Je to tak blízko, že se dá dojít pěšky," řekl Del. „Ve skutečnosti to není náš dům. Kmotr s kmotřičkou ho mají jenom pronajatý."

Tom pokrčil rameny. Sešli po schodech před budovou, přešli na druhou stranu Santa Rosa Boulevardu a vydali se po sluncem ozářené Peace Lane. Předměstí, kde Carsonka stála, bylo dost staré, takže chodníky lemovaly impozantní jilmy a duby. Domy, které míjeli, patřily k těm, jaké Tom vídal celý život: většinou dlouhé a patrové, buď z bílého kamene, nebo bílých prken. Jeden až dva domy z každého bloku měly uzavřené verandy. Lehce nerovný chodník tvořily betonové desky, šedivé stářím a rozpraskané tak, že jejich povrch připomínal puzzle. Mezi deskami dlažby se prodírala tuhá, hrubá tráva. Pro Dela, který vyrostl ve velkých městech a internátních školách tisíce kilometrů daleko, bylo to všechno neskutečné jako nějaký sen. Chvíli si nebyl jistý, kde je, nebo kam vlastně jde.

„Na Ridpatha se vykašli," promluvil Tom vedle něho. „Vždycky si musí zařvat. Jako trenér je celkem dobrej. Ale řeknu ti, kdo to má už teď rozlitý."

„Kdo?" zeptal se Del. Už se začínal třást. Věděl, že Tom mluví o něm.

„Ten Brick. Nevydrží. Vsadím se, že tenhle rok nedodělá."

„Proč to říkáš?“

„Vlastně ani nevím. Vypadá tak nějak marně, nezdá se ti? Jako by byl natvrdlej. A Ridpath už po něm jede kvůli vlasům. Kdyby měl otce ve správní radě nebo tak něco... nebo kdyby sem jeho rodina chodila odjakživa... však víš.“

Flanagan šel způsobem, který bude Del později vnímat jako typický carsonský krok. Ramena se při něm trochu pohupovala ze strany na stranu a kravata se kývala jako metronom. Del okamžitě poznal, že to je konečně něco ‚konvenčního‘. Mezi veškerou západní cizostí byl ten loudavý krok vrtící kravatou něčím, co bylo známé natolik, až to působilo uklidňujícím dojmem.

„Asi vím,“ odvětil.

„To si piš. Počkej, až uvidíš Harrisona – chodí do třeťáku. Harrison má úplně stejný vlasy jako Brick, jenže jeho táta je velký zvíře. Loni daroval škole patnáct tisíc dolarů na nové vybavení laboratoří. Kde vlastně je ten barák?“

Del se pod sluncem, které se právě klonilo k obzoru, zasnil. Zásluhou rozpaků ze studentské čepice spojených s pocitem neskutečnosti a radostí z Tomovy společnosti úplně zapomněl, že mají nějaký cíl. „Aha. V další ulici.“

Došli na roh a zabočili. Delovi se nechtělo věřit, že tam doopravdy bydlí. Vůbec by ho nepřekvapilo, kdyby uviděl, jak si na některém z trávníků hází míčem Ricky a David Nelsonovi.

„Pan Broome s tebou chtěl mluvit,“ řekl Tom.

„Jo.“

„Tvůj táta je nejspíš velvyslanec nebo něco na ten způsob.“

„Táta je mrtvý. Máma taky.“

„Kruci, promiň,“ řekl rychle Tom a změnil téma. Jeho otec v poslední době začal záhadně vyhledávat rentgeny a noční pobyty v nemocnici St. Mary’s. Hartey Flanagan byl firemní právník, který dokázal udělat tucet shybů a na Stanfordu hrál zadáka v univerzitním týmu. Kouřil

tři krabičky denně. „Pan Ridpath není zase tak špatný, jenom se s tím moc nemaže“ – oba chlapci se ušklíbli – „ale na jeho syna by sis měl dát pozor. Na Stevea Ridpatha. Pamatuju si ho ze základky.“

„Je horší než jeho otec?“

„Tenkrát byl o hodně horší. Třeba je teď milejší.“ Tomovy rty sebou ztrápeně, dospěle zacukaly a Del poznal, že jeho nový kamarád o své poslední poznámce pochybuje. „Seřezal mě jako koně, protože se mu nelíbil můj obličej. Byl tenkrát v osmičce. Já v pětce. Jeden učitel ho při tom *viděl*, ale stejně ho nevyloučili. Od té doby si dávám pozor, abych se k němu nepřiblížil.“

„Tady je to,“ řekl Del. Nedokázal to označit za domov. „Jak ten kluk vypadá?“

Tom si sundal čepici a složil si ji do kapsy. „Steve Ridpath? Má přezdívku Kostlivec. Ale nikdy mu tak neříkej. Vlastně, jestli to půjde, neříkej mu nikdy nic. Půjdeme dovnitř, nebo budeme tady?“

Dveře se otevřely a černoch v livreji řekl: „Viděl jsem tě s kamarádem, jak jdeš, Dele.“

6
Uvnitř

„Kostlivec...“ zopakoval Del a zavrtěl hlavou, ale tom Flanagan visel očima na vysokém, holohlavém černochovi, který je pustil dovnitř. Byl tak překvapený, že nedokázal nezírat. Na tomto bohatém předměstí se našly rodiny, které měly služku, jež s nimi žila v domě, ale majordoma neviděl ještě nikdy. Prvotní dojem, že muž má na sobě livrej, se postupně rozplynul, když si Tom uvědomil, že majordomus má na sobě tmavě šedý oblek s bílou košilí a hedvábnou kravatou téhož odstínu dřevěného uhlí, jaký má oblek. Muž se na Toma usmíval, jeho překvapeným pohledem se viditelně bavil. Široký obličej vypadal mladě, ale krátké tuhé vlasy nad ušima se barvily stříbrně. „Vidím, že mladý pan Del se bude na té škole mít dobře, když už si našel tak pozorného kamaráda.“

Tom zčervenal.

„To je Bud Copeland," řekl Del. „Pracuje pro kmotra a kmotřičku. Bude, tohle je Tom Flanagan. Chodí se mnou do třídy. Jsou doma?"

„Pan a paní Hillmanovi si jeli prohlédnout dům," odpověděl majordomus. „Když mi řekneš, kde budete, přinesu vám, co budete chtít. Kolu? Ledový čaj?"

„Díky," řekl Del. Tom pořád ještě váhal, jestli si měl s majordomem potřást rukou. Ve chvíli, kdy Del řekl: „Kolu," si uvědomil, že vhodný okamžik propásl. Jenže v tu chvíli byla už ruka na cestě. „Kolu, prosím, pane Copelande. Rád vás poznávám."

Majordomus si s ním potřásl rukou a jeho úsměv se roztáhl ještě víc. „Také mě těší, Tome. Dvě koly."

„Budeme u mě v pokoji, Bude," řekl Del a začal Toma odvádět hlouběji do domu. To, co měl být obývací pokoj, bylo plné kartonových krabic a beden. Když míjeli jídelnu, Tom si všiml, že ji skoro celou zabírá obrovský mahagonový stůl obdélníkového tvaru.

„Jestli jste se sotva nastěhovali, proč jeli hledat dům?" zeptal se.

„Chtěli by koupit něco většího. Rádi by měli kolem rozlehlejší pozemek, možná s bazénem... Tahle čtvrť je prý pro ně moc předměstská, tak se přestěhují někam ještě víc na předměstí." Vydali se po schodech nahoru. Světlejší čtverce na tapetách ukazovaly místa, kde visely obrazy. „Myslím, že nechtějí ani vybalovat. Tenhle dům nesnášejí."

„Přijde mi v pohodě."

„Měl bys vidět, co měli v Bostonu. Většinou jsem bydlel u nich. V létě..." podíval se po Tomovi přes rameno a zatvářil se tak opatrně, že Tom nepoznal, jestli to značí podezření, strach, že dostane otázku, nebo přání dostat otázku.

„V létě?"

„To jsem jezdil někam jinam. Ale jejich dům v Bostonu byl vážně obrovský. Bud pro ně pracoval už tam. Byl ke mně vždycky moc milý. A tohle je můj pokoj." Del kráčel chodbou. Jeho černovlasá hlava se

pohybovala přibližně ve výšce Tomových očí s jistotou, jakou by u něho člověk podle chování ve škole nečekal. Před jedněmi dveřmi se zastavil a otočil. Tentokrát Tomovi nedělalo problémy interpretovat výraz v jeho tváři. Del zářil očekáváním. „Kdybych chtěl říct něco hodně otřepaného, bylo by to něco jako: ‚Vítej v mém vesmíru.' Pojď dál."

Tom Flanagan trochu nervózně vstoupil do místnosti, která se na první pohled jevila jako úplně černá. Za ním se rozsvítilo slabé světlo. „Asi chápeš, jak to myslím," ozval se Delův pronikavý hlas. Zněl o něco méně jistě.

7

Ridpath doma

Chester Ridpath zaparkoval svého černého studebakera na příjezdové cestě a sáhl přes sedadlo pro kufřík. Podobně jako čalounění v jeho autě byl několikrát vyspravený černou maskovací páskou a pod lepkavými horními vrstvami bylo vidět její šedivějící staré konce. Rukojeť se mu přilepila k prstům. S námahou si těžký kufřík přetáhl do klína. Byl plný nacyklostylovaných fotbalových zápasů, základních sestav začínajících skoro ve stejném roce, kdy auto koupil, školních příprav a oběžníků od ředitele. Laker Broome komunikoval hlavně prostřednictvím oběžníků. Rád vládl z dálky, dokonce i na školních schůzích, na kterých seděl u stolu odděleně od personálu: většina jeho administrativy a kázeňských rozhodnutí procházela přes Billyho Thorpea, který dělal zástupce a vyučoval latinu pod třemi různými řediteli. Chester Ridpath měl občas pocit, že Billy Thorpe je jediný člověk na světě, kterého doopravdy uznává. Billy by za žádných okolností nemohl mít syna jako Steve.

Nahlas vydechl, otřel si pot z čela o vlasy, dočasně připlácl půl tuctu neposlušných kadeří a vystoupil z auta. Slunce pálilo přes oblečení. Kufřík jako by byl plný kamenů.

Ridpath našel v hluboké kapse svazek klíčů, tak dlouho jím třepal, až objevil klíč od domu, a odemkl si. Vzduch rozryla vřeštivá

hudba – hudba pro zvířata. Předpokládal, že mnoho rodičů se vrací domů do podobného rámusu, ale byl v jiných domech až tak hlasitý? Steve si přinesl gramofon z obchodu, ovladač hlasitosti otočil doprava, kam až to šlo, a nechal ho tak. Jakmile přišel do svého pokoje, obklopil se hradbou tohoto barbarství. Ridpath přes bariéru, která mu byla tak odporná, nedokázal komunikovat; tušil, nebo dokonce věděl, že Steve stejně nemá zájem o nic, co by mu mohl chtít sdělit.

„Jsem doma," zakřičel a práskl dveřmi – jestli Steve neuslyší křik, ucítí aspoň vibrace.

V domě byl nepořádek tak dlouho, že si Ridpath už ani nevšímal hromady špinavých košil a svetrů na schodech nebo tmavých mastných skvrn na koberci. Koberec do obývacího pokoje, plyšák s květinovým vzorem, si s Margaret pořídili s odkladem splátky těsně poté, co na dvacet let zatížili jeho plat hypotékou, aby si mohli koupit dům. Během patnácti let od doby, kdy od něho manželka odešla, si Ridpath postupné tmavnutí a opotřebovávání vlasu bezděčně užíval. Na některých místech – před jeho křeslem nebo před pohovkou se šikmým opěradlem – byla místa, kde nebylo ten strašný květinový vzor téměř vidět.

Na hromadách špinavého oblečení se povalovaly výstřižky z časopisů a stránky z komiksů, ze kterých Steve vyráběl své „věci." Jiné jméno neměly. Steveovy „věci" byly zalakované na stěnách jeho pokoje. Bohatým zdrojem fotografií, které Steve pro své „věci" vyhledával, byla Korea, takže jeho pokoj se proměnil v palimpsest vřískajících nemluvňat, rozbitých džípů, nafouklých mrtvol v kapokových bundách. Přes rozbahněné kopce se valily tanky na třídy svědomitých ruských dětí (laskavě poskytl *Life*). Mechem obrostlá monstra z hororových komiksů objímala hvězdičky s umrlčími hlavami. Ridpath už do synova pokoje nechodil.

Upustil kufřík vedle židle a ztěžka na ni dosedl. Tak dlouho kroutil kravatou, až ji přetáhl přes hlavu bez nutnosti rozvázat uzel. Své sako

nechal spadnout na podlahu vedle kravaty a sáhl po telefonu stojícím na jinak prázdné polici. „Ztlum to, sakra!“ zakřičel a chvilku počkal. Pak zakřičel znovu, tentokrát hlasitěji: *„Proboha, ztlum to!“* Hudba téměř neznatelně zeslábla. Vytočil Thorpovo číslo.

„Billy? To jsem já, Chester. Napadlo mě, že bys možná měl být připravený na tu novou várku. Vcelku to vypadá dobře, ale najde se pár kousků, o kterých bys měl vědět. Ať se tak nějak zorientujeme. Jo? Za prvé, máme jednoho, co by mohl mít dobrou, vážně dobrou fotbalovou perspektivu, nějakýho Hogana. Ve třídě to možná bude chtít, aby si na něho člověk dal trochu pozor... Ne, nic konkrétního, jenom jsem měl takový dojem. Nechci, abys vůči němu byl předpojatý. Jenom ho drž hezky zkrátka. Mohl by z něho být pravý vůdce. A teď špatné zprávy. V přijímači máme jednoho opravdovýho fešáka. Jmenuje se Brick, Dave Brick. Vlasy má jako nějaký podělaný Afričan – a napomádovaný je má tak, že bych s tím namazal celý auto. Víš, co ten přístup znamená. Myslím, že takový věci bysme měli podchytit hned, nebo nám jedno takový shnilý jablíčko zkazí celou školu. Pak je tam ještě vtipálek, co se jmenuje Sherman. Byl už drzý, dělal blbiny se zápisovým formulářem... Znamenáš si ty jména?“

Znovu si otřel obličej a ušklíbl se směrem ke schodům. Jak ten kluk může něco takového poslouchat celý den? „A ještě jeden. Vzpomínáš, jak jsme udělali ten přestup z Andoveru, sirotek se svěřenským fondem? Nightingale. Možná to byla velká chyba. Vážně, Billy, možná se ho v Andoveru nakonec ještě rádi zbavili. Za prvé, vypadá divně – jako nějaký malý Řek. Z tohohle Nightingalea kouká záludnost... Sakra, já za to nemůžu, Billy, že tyhle věci vidím. A taky jsem měl pravdu. Nachytal jsem ho s balíčkem karet – jo, normálně si vytáhl karty. V knihovně. Chápeš to? Prý ukazoval Flanaganovi karetní trik... Jo, karetní trik. *To mě podrž.* Okamžitě jsem mu ty karty zabavil. Podle mě je ten kluk budoucí beatnik nebo tak něco... Já vím, Billy, že se to vždycky nepozná... Ale měl v ruce ty karty jako by nic, a trochu se se mnou i přetahoval...

Prostě říkám jen to, že jsem si ho spolu s tím Brickem zařadil do zvláštní přihrádky, Billy…“

Chvíli telefon poslouchal. Obličej se mu zkřivil do napjatého, zdráhavého výrazu. „Jasně, se Stevem letos nebudou problémy. Uvidíš, že se hodně změní, když je teď ve čtvrťáku. V tom věku dospívají hodně rychle.“

Nakonec rád zavěsil. Steve doopravdy „dospěl“. Nechtěl o Steveovi mluvit s Billym Thorpem, který měl dva dobře vypadající, úspěšné syny. Čím méně Thorpe o Steveovi Ridpathovi přemýšlel, tím líp.

Kostlivec. Proboha.

Ridpath se odstrčil, aby se zvedl, a převrhl při tom kufřík plný fotbalových zápasů. Udělal několik bezcílných kroků ke schodům, ale pak se otočil, kufřík zvedl a rozhodl se jít ke svému stolu v suterénu. Potřeboval před prvním tréninkem o středoškolském týmu ještě trochu přemýšlet. Na odchodu z obývacího pokoje zalétl pohledem ke kuchyni a nečekaně zahlédl nezřetelnou, vychrtlou postavu svého syna, jak se naklání nad dřez. Steve tiskl nos a rty na okno a dělal na skle šmouhy. Takže se nějak dostal po schodech dolů.

8

Vesmír

„Jsem tady jenom tři dny,“ řekl Del hlasem, z něhož teď určitě byla slyšet nervozita. „Ale nechtěl jsem si jen tahat věci z kufrů, jako to dělají oni. Chtěl jsem se trochu zařídit.“ Ozval se šouravý zvuk nohou. „Tak co tomu říkáš?“

„Páni,“ dostal ze sebe Tom. Vlastně si nebyl tak úplně jistý, co tomu říká; věděl jen, že v tom velkou roli hraje údiv. Světlo bylo tak slabé, že ani neviděl všechny Delovy věci. Na zdi za postelí visela obrovská mapa hvězdné oblohy. Přes protější stěnu se táhla řada portrétů – zarámovaných fotografií. Podle fotografie na knize, kterou měl, poznal Johna Scarnea a Houdiniho, ale ostatní pro něho byli cizí. Byli to muži